ስፖርት
የናታን ገብርሂወት
yogh@zena.gov.er

ዞባ ማእከል - ጎብለል ሃገራዊ ቅነ ስፖርት ተማሂሮ

ሃገራዊ ቅሉስፖርት ተማሂሮ፡ ንሸዓሸዅተ ዞባታትን ኣቢዮተ ትምህርቲ ቴክሳኔ ሕርሾን ንግድን ጠርፂፉ ብወዕወዕ መንፈስ ምኪዶ ገፍኪሞ'ዩ። ዞባ ማእከል ብደቓንነትናን ደቂተባእነትናን ብዘርኣዩዎ ሓያል ቅልሰ ኑቲ ውድድር ፍሉይ መቐረት ካብ ምልዓሰ ዓዲ ኣደመሳስትኡ፡ ነም ወጽኢቱ ንኣ ብዘይነገ'ቲ ዞባ ዓእሳብ ዝተሳወተትሉ ከዕሶ መርዝብ ደቂ ተባእነቶ ገዲፍካ - ንኸሉ ውድድራት ብምዕባል ንብሲል ኮይና እዮ። ብኽኢላታትን ትሰፍዋትን ስፖርታውያን ተማሂሮአ ነም ኮኾብ ዝደመቕት ማእከል፡ ኣብ ልቢ ከሉ ተዓዘበን ተሳተፍቲ ዞባታትን ዓቢ ተምሳጥ ኣትሪፉ። ዝ. ምርከብ ብምዝር እያባኣር፡ ምስ ሓለፌ ጉዳያት ስፖርት ሚ/ትምህርቲ ናይ'ቲ ዞባ - መም ደንል ዐቕባእሰ ዝተኾየደ ቃሉመሕተት ደስዕበ። ሰናይ ንብ!

ሓፊሽዊ ኣቃውማ ስፖርት ኣብ ዞጦኹም ክመይ'ዩ?

ኣብ ዞባና ዝተደድ ንጥፈታት ስፖርት ብዘይነ'ቲ ነም ካልኣይም ተታሒዙ ዝነሓለል ትምህርቲ፡ ኣብ መዜታን ማእከላይን ደረጃ፡ ብደረጃ ክፍሊ ጣምራ (cluster) ነም'ኡውን ብደረጃ ዞባን ንኡሳን ዞባን ብኽሱስ እግሬ መርዝቡ ኣትሉቲሰን ማውንቲይን ባይሲን ብኽልቲኡ ጾታ ውድድራት ይተደድ'ዩ። 26 ናይ ካልኣይ ደረጃ ኣቢዮተ ትምህርቲ ደማ ኣብ 4 ምድብ ተኸፊለን ብኽሱስ እግሬ መርዝቡ ሰኪዔት፡ ኣትሉቲሰን ማውንቲይ ባይሲን ብኽልቲኡ ጾታ ውድድራት የካይዳ'ዮ። ብውሑዳት ኣቢዮተ ትምህርቲ ይኽን ደኣ'ምበር ከዕሶ ኢድ'ውን ደለሊል'ዩ።

ሃገራዊ ቅሉስፖርት ተማሂሮ፡ ዳርጋ ብምሉኡ ዞጦኹም'ያ ዓብሊሉዩ፡ እንታይ'ዩ እቲ ምስጢር?

ናደዚ ዓወት ምስጢር ንጹር ኮይኑ ደለዎሚ። ምስ ዝተፈላለዩ ኣህሉት ስፖርት እንዝወር ርክቡት ንዕበይት ስፖርት ተማሂሮ ዕዙዝ ተራ'ለዎ። ነም'ቲ ከሉ ግዜ ዝዋዘር ንጥፈታት ስፖርት፡ ቅነ ስፖርት ምስ ተመደበ ናይ ክልቲኡ ደረጃታት ማእኣ ማእላይን ካልኣይን ደረጃ ውድድራት ምስራፅ ነም ቀዳማይ ኣማራጺ ተወሲዱ ገምረጹ ተማሂሮ ደማ ብመሳረት ዝተኻየደ ውድድር ነም'ዝኾነውን ተገይሩ። ኣብ ግቦሎት ከዕሶ እግሪ ናይ ሰለስተ ዙርያ ጸወታታት ብምኪያዱ፡ ናይ ኣትሉቲስ ደማ ምለኣ ብምለኣ ነም'ዝውዳእ ብምዝር እየም ብሉጽት ተመረጽም። ኣብ ምምሪጽ ተጻወትቲ ደማ ምትሕዝቦር ነማሺንሪታን ኣለልጠኑን ልዑል ብምንባሩ፡ እቲ ናይ ምድላው ንጥፈት ብዞጠኣ ተጠቒምናሉ ክብል እንኽል። ካልኣ እቲ ኣብ ኣቢዮተ ትምህርቲ ዝመራብ ቀጻሊ ስፖርታዊ ንጥፈት'ውን ሓጊዝ ኣርእኑ ነም'ዝኾነ ይግመም። ብሓፈሻ ኣቢዮተ ትምህርቲ ንናይ ዞባ ውድድር ግቡኣ ምድላዋት ኣኪዶደን'የ። ብዙወሳኺ ዝጠለሉ መምህራን ስፖርትን ተወከልቲ ስፖርት ንኡሳን ዞባታትኽ ምኩራትን ኣብ ስፖርት ጸጠቕ ኣፍልጦ ዘለዎምን ብምኳናም ዝ. ህጠር ዓወት ሓጊዝ ነደሩ ኢለ እግመግም። ስለ'ዚ. ተማሂሮ ኣብ ናይ ልምምድ ግዜ ምስ ምለኣ ብቑዑዎም ናይ ዓወት ድልወትት ሐዝም'የም ቀረም ክበልል ይክኣል። ኣብ ርኢሰ'ዚ. ደማ ንዘኽሎት ዝበረ ናይ ዕጥቂን ካልኣ መሳጥዮታትን ብሥ/ጨ/ሚ/ትምህርቲ ኣብ ምትብባዕ ኣለልጠኑን ተማሂሮን ዕዙዝ ተራ ነደሩም። ነም'ኡውን ናይ ተማሂሮ ስፖርታዊ ዲሲፕሊን ብመደብ ኣለልጣኒ ተቐይደቂ ምኳድ ብዞጠኣ ነም'ዝተገበረቐ ከይተጠቕሰ ኣይሕሰፍን።

ናይ ዞጦኹም ደቓንነትዮ ደሚቕን'የን ተራእዩ፡ ምድላዋትኩም ኣብዚ መዲይ ክመይ'ዩ?

ኣብ ኣቢዮተ ትምህርቲ ነም'ኡውን ብዞባን ንኡስ ዞባን ገዙደድ ንጥፈታት ስፖርት፡ ተሳትፎ ደቓንነትዮ ንኽሉ ግዴታ ኮይኑ፡ እተን ተማሂሮ'ውን ምስኣ ድሉወትት ደሩተ ነም'ዝኾነውን ርዳእ'ዩ። ብሓፈሻ ንምዝራግ ግን ኣብ'ዚ. ግዜ'ዚ. ኣብ ዞባና ነም'ዝተጸገም'ውን ኣይንወስዶን ኢና። ክንሃበሮ ዘለና ስራሕ ከኣ ኣብ ተሳትፎ ዘይትሳ ኣብ ልዑል ብቑዓት ምህኽ ደመላሰሉ። ኣብ'ዚ ዝተኾየደ ንጥፈታት ስፖርት እንተርኢና፡ ደቓንነትዮና ኣብ ኩለን ናይ ኩዕሶ ውድድራት ሕልፌ ዞባታት ጸብለል ብምባል ብዘይሰዕረት ወዲአንሉ። ኣብ ኣትሉቲስ ናይ ክልቲኡ ደረጃ ደማ ዋንጫ ዓቢረን ጥራይ ዘይትሳ፡ ኣብ ክልቲኡ ደረጃታት ንዘንደል ናይ ደቂተባእነት ሃብኒ ብምሸሩ ጉብል ናይ ክልቲኡ ጾታ ብክልቲኡ ደረጃ ኾነ'ዝውን ዓቢ ተራ ተጻዊቱ። ስለ'ዚ እዚ ተሳትፎ'ዚ. ኣብ ምምሕዳራትን ፈደረሽናትን ንዘቐደድ ንጥፈት ንምዕዳዩ ኢና ብወነደት ክንሰርሕ ንጽዕር ዘለና'ምባር ኣብ ናይ ሚ/ትምህርቲ ውድድራትና፡ ደቓንነትዮ ምስኣ ተሳትፎ'የ ዘለወን።

መሳረት ስፖርት ኣቢዮተ ትምህርቲ ካብ ኩቱ ነየም ዝ. ስፖርት መሳረት ዘትህዝሙ መምህራን ዝተዋህሎም ስልጠና ኣሎዮ?

ስፖርተኛታት መምህራን ብሥ/ትምህርቲ ተወዲቡ ዝወሃሎም ስልጠናታት ድሩታ'ዩ ክህሉ ደኣሉ። እንተኾነ እዞም መምህራን ኣብ ንጥፈታት ናይ ፈደረሽናት ብልዑል ተራ'የም ዝነብሩ። ዳርጋ ዝበዝሑ ተሳትፎ መምህራን ነም'ዝሎ ደማ ይግመገሙ። ንኡየም ኣብ ፈደረሽናት ነም ኮሚተን ደኾን ምስ ምምሕዳራት'ውን ነም ኣለልጠኑን ኣቐይድትን ኮይናም'የም ዝሾዩ። ስለ'ዚ እቲ ብፈደረሽናት ዝወሰብ ናይ ስልጠና ዕድል ብምምሕዳራት ይኹን ብሥ/ትምህርቲ ዝኾም መምህራን'ዩ ዝወሰቡ። ንኽኾኑን ዓቕሞም ንኸውቦን'ዩ።

ዝ. ብምሉኡ ዓወት ዝምጽኡ ስፖርታውያን ንምጥርናፍም ዝምልከት፡ ሚ/ት/ዞባ ማእከል ጌዙዞ መደብ ኣሎዮ?

ሚ/ት/ዞባ ነም መደብ ስርሒ፡ ተማሂሮ ኣብ ናይ ትምህርቲ ግዜኡም ብልጽ ብቑዑዎም ምኳስኣስ ኮይኑ፡ ክሳብ ሎሚ ኣብ'ቲ ናይ ትምህርቲ ግዜኡም ኑቲ ናይ ስፖርት ዓቕሞም ኣብ ምምዕባል ይሰርሑ። ጸጠቕ ዕድል ኮይኑ ኣብዚ ዞባ ናይ ፈደረሽናት ንጥፈታት ስለዘሉ። ቡቦግዚኡ ኣብ'ዘን ፈደረሽናት እናተጠርኩ'የም ዝኾዱ። ብዙላይ ኣብ ኩዕሶ እግርን ኣትሉቲሰን ቀልጠፎም ብምልላይ ደወሰድዎም'የም። ንሕና ክሳብ ሕጂ ነም ዕላማ ንሕዞ ግዜ ነም ምንጪ ዓቕሚ ክሰቡት ዝተፈላለዩ ፈደረሽናትን ምምሕዳራትን እምባር፡ ናይ ሚ/ትምህርቲ ጥራይ ኮይናም ክኾዱ ዝብል መደብ የብልናን። ክሳብ'ቲ ናይ ትምህርቲ ግዜኡም ክኣ ኣብ'ቲ ብኣቢዮተ ትምህርቶም ተወዲቡ ዝቐደድ ንጥፈታት ስፖርት ነም'ዝኾነሉኹ ምኽንያት እዩ።

ምምሕዳር ዞባ ማእከል ብዓበኢ፡ ዝ.ዞኡ ዝወከልኩም ጨንፈር ነም ምኳሽኩም መጠን እንታይ ዝበለ ኣወንታዊ ለውጢ'ዩ?

ኣማሓዳሪ ዞባ ማእከል ኣቶ ካሱላይ ንብረሂወት፡ ብሥ/ጨ/ሚ/ትምህርቲ ዞባ መምህር ሓሊማ መሓመድ ኣብ ዝተንብረሉ ዕድሙ፡ ምስ ኣለልጠኑን ተወዳደርቲ ተመሊሮን ሓጺር ርክብ ኣካይዱ ነይሩ። ንዘለረ ምድላዋት ደማ መብርሂ ተዋሂብዎ። ናይ መተባበኢ መልእኽቱ ኣመሓላሊፉ ንኣ ኽይዱ። ብወገንና'ኳ ካብዞም ክመጹ ዝኾኑ ኣህዛብ ንድለታት ነይሩዎ። ኣብ ግለ ግለ ዝተራእየ ጉድለት ዲሲፕሊን እኳ ካብ'ቲ ቦታ ውድድር ዘይሓልፍ ምስ ስዕረት ዝመጽኣ ናይ ምርባሽ ተርእዩ'የ። እዚ ንኣ ክትሰዮር ናይ ዘይምድላይ መንፈስ ዘንቶሎ ብምኳኑ ባዘርያዊ'ዩ። ብኾልኣ ወገኑ ኣብ ኣወዳደርነ ናይ ማእከላይ ደረጃ፡ ናይ ዕድመ ካብ 12-14 ዓመት ብዙሕ ጉድለታት ነይሩዎ። እዚ. ዳይረክተር ቤ/ጽ/ሚኒስቴር ትምህርቲ፡ ኣቶ መሓሪ መንግስትኣብ'ውን ገለጹዎ ነይሩ'ዩ። ኣብ ዝመጽኣ ካብ ዕድመ 12 ክሳብ 14 ዓመት ዘሎ ፍልልይ ንጥቂኣ ርእሱ ቀለል ፍልልይ ስለዘይተ ዕድመ 12-13 ኮይኑ ነም'ደብ ደሮ ተገምጊሙ ዘሎ ይመስለኒ። ብሓፈሻ ክርእዮ እንከለኹ ግን ሃገራዊ ቅነ ምስ ወሀብ ግዜ ካብ ኣወዳደርነ ኣትሒዝካ ክሳብ ኣብ ባይታ'ውን ዝበረ ንጥፈታት ናይ ኮሚተታትን ኮሚሽነራትን ገስኡድ ነይሩ እብል።

ሃገራዊ ቅሉስፖርት ተማሂሮ ኣብ 2 ዓመት ክቐደድ ምምዳቡ እንታይ ርእይቶ ኣለኩ?

ምስ ዕድመን ዕድልን ተማሂሮ ብክኣይ 2ይ ደረጃ ውሑድ መሳሊ ክርእ ይኽእል'የ። እንተኾነ ምስቲ ዓመታዊ ብዞባ ደረጃ ነቐደድ መደብ ነም'ኡውን ብዘለልዓሉ ባጀት ኣብ ግምት ኣኣቲኹ ኣብ ነፍሲወሰፍ ክልተ ዓመት ነቐደድ ብቑዕ ግዜ ገዝኦን ቀጻልነት ንኽህልዎ ዝሕግዘን'የ ኢለ'የ ዝኣምን።